

MILJÖSTYRNINGSRÅDET

Oskarshamn 20110405

Lisa Sennström, ansvarig socialt ansvarsfull upphandling

Juridiska förutsättningar

JURIDISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Bestämmelser

- 2004/18/EG Klassiska direktivet
- 2004/17/EG Försörjningsdirektivet
- Grönbok om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad, KOM(2011) 15 slutlig

KLASSISKA DIREKTIVET 2004/18/EG

Bestämmelser om miljökrav och sociala krav

- Art 23 punkt 2 b) Tekniska specifikationer
- Art 23 punkt 6 Miljömärkning (som teknisk specifikation)
- Art 26: Särskilda kontraktsvillkor
- Art 45: Kvalificeringskrav
- Art 48 punkt 2 f :Teknisk/yrkesmässig kapacitet (kvalificeringskrav)
- Art 50: Standarder för miljöledning
- Art 53 punkt 1 a) Tilldelningsgrunder (utvärderingskriterier)

LOU

- 6 kap 3 §: Tekniska specifikationer i form av prestanda eller funktionskrav
- 6 kap 12 §: Information om miljöskydd
- 6 kap 13 §: Särskilda villkor för fullgörande av kontrakt
- 10 kap 2 § punkt 3: Brott avseende yrkesutövningen
- 10 kap 2 § punkt 4: Allvarligt fel i yrkesutövningen
- 11 kap 11 § punkt 7: Miljöskyddsåtgärder
- 11 kap 12 §: Tillgång till andra företags kapacitet
- 11 kap 15 §: Standarder för miljöledning
- 12 kap 1 §: Miljöegenskaper vid tilldelning av kontrakt

UPPHANDLINGSPRINCIPERNA

- Proportionalitet
- Likabehandling
- Icke diskriminering
- Transparens
- Ömsesidigt erkännande

MILJÖRÄTTSLIGA PRINCIPER

- Integrationsprincipen
- Försiktighetsprincipen
- Substitutionsprincipen

RÄTTSPRAXIS

Miljökrav

- Concordia (C-513/99)
- Preussen-Elektra (C-379/98)
- Wienstrom

Sociala krav

- Beentjes (C-31/87)
- Nord-Pas-de-Calais (C-225/98)

ARBETSSÄTT – FORMULERA MILJÖKRAV

När du formulerar miljökrav. Tänk på:

RPS - Betydande miljöpåverkan? Potential för miljöförbättring?
Kan upphandling styra till förbättring?

Principerna - Proportionalitet, likabehandling, transparens, ömsesidigt erkännande. Icke diskriminering.

Krav kan ställas som:

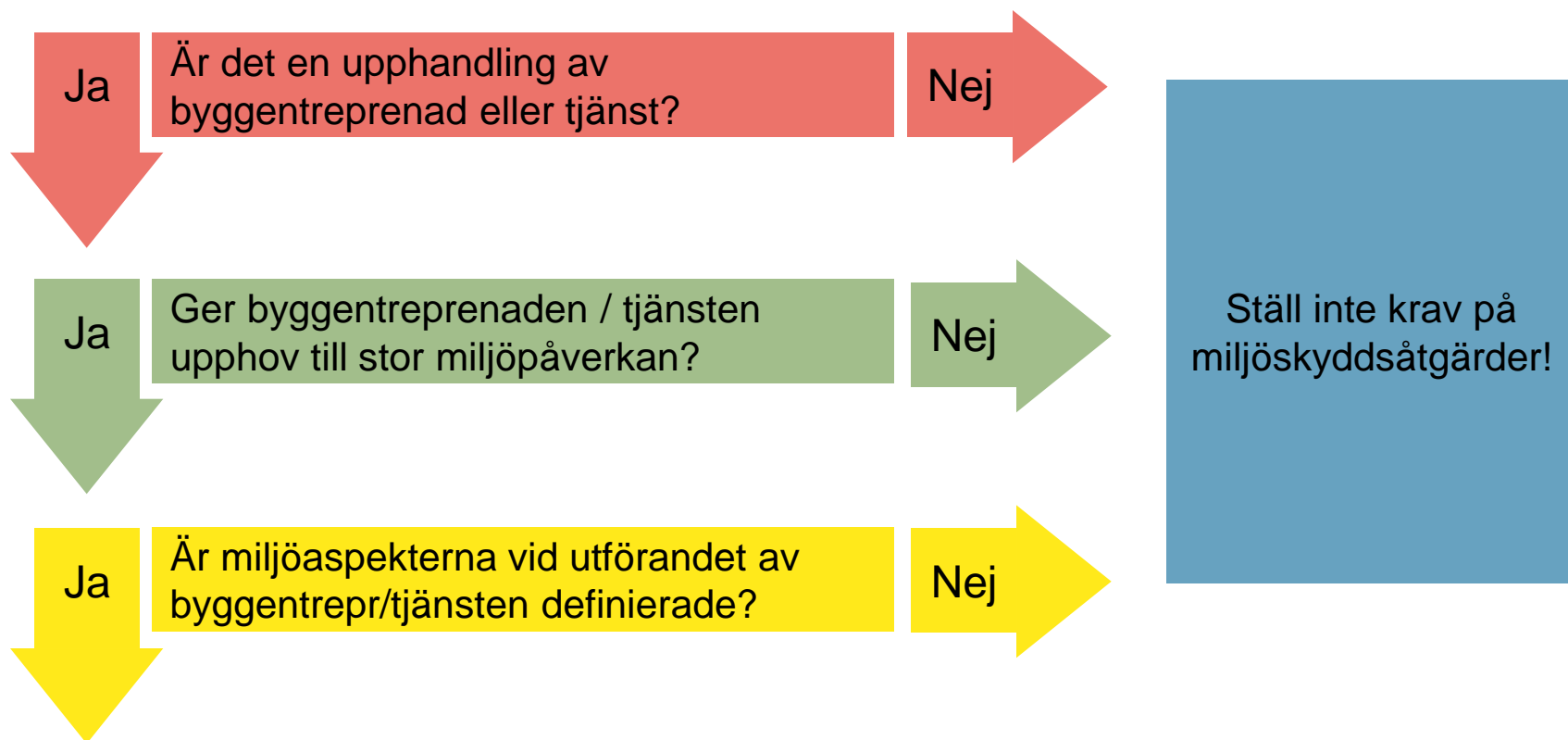
- Kvalificeringskrav
- Obligatoriska krav på varan
- Utvärderingskriterier
- Särskilda kontraktsvillkor

ARBETSSÄTT – KVALIFICERINGSKRAV

Krav på leverantören

- Miljöledningssystem om tjänsten har betydande miljöpåverkan. Vid tjänster och entreprenader med stor miljöpåverkan

RELEVANT MED KRAV PÅ MILJÖLEDNING?

ARBETSSÄTT – OBLIGATORISKA KRAV

Obligatoriska krav

Ovillkorliga krav på varan, tjänsten eller entreprenaden.

- Är kravet kopplat till tjänstens miljöpåverkan?
- Går kravet att kontrollera?
- Är det proportionerligt?

Ex, Varan **skall** uppfylla XX.

ARBETSSÄTT – UTVÄRDERINGSKRITERIER

Utvärdering av miljökrav ok (Concordia C-513/99 EG)

- Referenser kan användas vid utvärderingen
- Utvärdering av miljöledningssystem ej ok - kvalificeringskrav
- Viktigt att likabehandlingsprincipen och transparensen iakttas vid utvärdering
- Av förfrågningsunderlaget ska leverantören förstå hur utvärdering kommer att ske och utvärderingen får ej bli subjektiv

ARBETSSÄTT

Kontraktsvillkor

- Villkoren anges i kontraktet.
- Ska uppfyllas under kontraktets utförande
- Ska kunna följas upp
- Kontraktsrättsliga sanktioner, vite, hävning, prisavdrag med mera

Uppföljning

UPPFÖLJNING AV KONTRAKT

Varför uppföljning?

- Säkerställa att leverantören följer avtalsvillkoren så att myndigheten får det som upphandlats
- Se till att likabehandlingsprincipen upprätthålls

Vilken nivå ska man välja?

- På heder och samvete
- Miljömärken
- Tredjepartscertifiering

UPPFÖLJNING AV KONTRAKT

Exempel på metoder för uppföljning

1. Egenrapportering från leverantören
2. Kontroll av leverantörens uppgifter
3. Återkoppling till leverantören
4. Kontroll av varan
5. Revision av oberoende part

ATT FUNDERA PÅ

- Vilka resurser och kompetenser behövs för en lyckad uppföljning/kontroll?
- Hur ställa krav för att underlätta kontroll och uppföljning?
- Hur och när bör man kontrollera leverantörens uppgifter?
- Hur bör kontraktet följas upp?

OLIKA TYPER AV VERIFIKATIONER

- ”Vi intygar på heder och samvete att”
- ”Det finns officiellt tillgängliga dokument som intygar att ...”
- Andrapartsdeklaration – det finns en annan part som intygar att...
- Tredjeparts-certifikat – det finns en externt oberoende part som intygar att ...
- Ackrediterad tredjeparts-certifikat – det finns en extern oberoende auktoriserad part som intygar att ...

NÄR OCH AV VEM ÄR DET LÄMPLIGT ATT BEGÄRA IN DOKUMENTATION?

- Alla anbudsgivare eller bara den/de som tilldelas kontrakt?
- Begära in före tilldelningsbeslut eller efter?
- Likabehandling!!

NÅGRA EXEMPEL PÅ HJÄLPMEDEL

- Miljö/kvalitetsledningssystem – EMAS, ISO14001, ISO9001, Miljöbas, miljödiplomering
- Miljödeklarationer – EPD/klimatdeklaration, branschspecifika
- Miljömärkningar – Svanen, Bra Miljöval, TCO, KRAV, EU Blomman
- Andra märkningar – Energy Star, Energiklasser, Svenskt Sigill, Fairtrade, FSC, PEFC, MSC
- Ramavtal uppföljningskonsulter
- Nationell helpdesk UK - CPET

UTMANINGAR

- Mer fokus på och resurser till uppföljning
- Expertkunskap för att följa upp leverantörskedjor och verifikat
- Korta kontrakt i offentliga upphandlingar

UPPFÖLJNING AV LEVERANTÖRSINSPEKTÖRER

- Ramavtal hos SKL Kommentus – upphandling under vår/höst 2011
- Leverantörsdatabas för leverantörsinspektioner

SLUTLIGEN

- Matcha krav med resurser för kontroll och uppföljning!!

Socialt ansvarsfull upphandling

SOCIALT ANSVARSTAGANDE PÅ AGENDAN

Sammanhang mellan våra inköp och arbets- och levnadsvillkor:

- Påverkar efterfrågan och därför produktutbud
- Banar ofta väg och påverkar planering för den privata sektorn
- Stärker och legitimerar det kollektiva medvetandet kring etisk handel

Socialt ansvarsfull upphandling

En handledning till
sociala hänsyn i offentlig
upphandling

VAD INNEBÄR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER?

- Tvångsarbete
- Barnarbete
- Diskriminering
- Föreningsfrihet
- Arbetsmiljö
- Anställningsvillkor
- Miljöskydd

UPPHANDLINGSDIREKTIV 2004/18/EG

”Villkoren för fullgörandet av ett kontrakt är förenliga med detta direktiv om de inte är direkt eller indirekt diskriminerande och om de anges i meddelandet om upphandling eller i förfrågningsunderlaget...

Som exempel kan nämnas skyldighet att i samband med fullgörandet av ett kontrakt att följa bestämmelser i grundläggande ILO-konventioner (International Labour Organisation) om dessa inte har införlivats med den nationella lagstiftningen”

(Beaktandesats 33)

MILJÖSTYRNINGSRÅDETS ARBETE MED SOCIALT ANSVARSFULL UPPHANDLING

- Ägardirektiv: ”hållbar upphandling”
- Utvecklat sociala krav (kaffe, te kakao, drivmedel, textilier, läkemedel, frukt, skogsråvara)
- CSR-kompassen, webbaserat verktyg för socialt ansvarstagande
- Rapporter om riskanalys + uppföljningsmodeller
- Erbjuder helpdesk, vägledning och stöd

EXEMPEL FRUKT OCH GRÖNT

BASKRAV (BANANER)

- Bananer som levereras under avtalsperioden **skall** vara odlade under sådana arbetsförhållanden som är förenliga med:
- ILO:s åtta kärnkonventioner (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182)[1]
- FN:s barnkonvention artikel 32
- den arbetsmiljölagstiftning som gäller i produktionslandet
- *samt* den arbetsrätt, inklusive lagstiftning om minimilön samt det socialförsäkringsskydd, som gäller i produktionslandet

[1] Se bilaga 1.

FLERA GODA EXEMPEL

- Sveriges landsting arbetar systematiskt med socialt ansvar i sina upphandlingar
 - Fler och fler kommuner integrerar sociala krav i upphandlingar
- Från att ställa krav – till att följa upp!

Ta ansvar för din leverantörskedja!

CSR-kompassen hjälper dig att arbeta konkret med sociala krav i leverantörskedjan. Det är kostnadsfritt att använda verktygen i kompassen som består av konkreta råd, mallar och goda exempel för hållbara inköp.

Kompassen har tagits fram av nordiska experter på socialt ansvarstagande.

Privat sektor

Kom igång med ansvarsfull leverantörsstyrning

Offentlig sektor

Ställ sociala krav i offentlig upphandling

Aktuellt

CSR-Kompassen lanseras 29 mars

CSR-kompassen lanseras under ett frukostseminarium kl.09.00 – 10.15 (frukost serveras från 8.00) 29 mars hos Norden i Fokus på Hantverkargatan 29 i Stockholm. Presentation av CSR-kompassen och debatt kring möjligheten att arbeta med socialt ansvar. Seminariet arrangeras av Miljöstyrningsrådet i samarbete med Norden i fokus (Nordiska Ministerrådet). För mer information, kontakta [Lisa Sennström](#), projektledare för socialt ansvarsfull upphandling inom Miljöstyrningsrådet.

[Läs mer](#)

Socialt ansvarstagande i offentlig sektor

Upphandlingsprocessen

Goda exempel

Verktyg och mallar

Ställ sociala krav i offentlig upphandling

Få hjälp med att ställa sociala krav i offentlig upphandling.

CSR-kompassen riktar sig till dig som offentlig upphandlare som vill ställa sociala krav i leverantörskedjan för de varor och tjänster som din upphandlande myndighet köper in. Verktuget innehåller goda råd, fallstudier, mallar, nyttiga länkar o.s.v.

1

Ambitionsnivå och intern organisation

2

Planering och riskvärdering

3

Att ställa krav

4

Uppföljning

5

Förbättringsarbete och sanktionering

6

Kommunikation och rapportering

FÖRDELAR MED SOCIALA KRAV I UPPHANDLING

- ✓ Förbättra arbetsvillkor och minska miljörisiker
- ✓ Utnyttja skattemedel på ett försvarbart sätt
- ✓ Föregå med gott exempel

FÅ INSPIRATION GENOM ANDRAS ERFARENHETER

Hur har andra organiserat sitt arbete med sociala krav i upphandling? Vilka erfarenheter finns det kring uppföljningsarbetet och förbättringar?

Läs mer [här](#).

VERKTYG OCH MALLAR

Få hjälp med att ställa krav och följa upp dessa i leverantörskedjan. Läs mer [här](#).

EXEMPEL PÅ VERKTYG OCH MALLAR

- Uppförandekod
- Prioriteringsverktyg
- Information om risker
- Förslag på särskilda kontraktsvillkor
- Uppföljningsformulär
- Förklaringstext till uppföljningsformulär
- Bedömningsmall

www.csr-kompassen.se
lisa@msr.se